

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä
2 päivänä huhtikuuta 1992
Lausunto n:o 1

Ulkoasiainvaliokunnalle

Ulkoasiainvaliokunta on 17 päivänä tammi-kuuta 1992 päivätyllä kirjeellään pyytänyt maa- ja metsätalousvaliokunnalta lausuntoa valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina kanslia-päällikkö Reino Uronen, neuvotteleva virkamies Antero Tuominen, ylitarkastaja Kari Airaksinen, ylitarkastaja Christian Krogell ja erikoistutkija Seppo Hassinen maa- ja metsätalousministeriöstä, finanssineuvos Lasse Valtonen valtiovarainministeriöstä, johtaja Jouko Sirén maatalo- hallituksesta, tullineuvos Klas Stening tullihallituksesta, asessori Yrjö Puttonen ja osastonjohtaja Pentti Roiko-Jokela metsähallituksesta, tutkimusjohtaja Jari Parviainen metsäntutkimuslaitoksesta, johtaja Seppo Koivula Valtion viljavara- rastosta, tutkimuspäällikkö Juhani Pennanen kilpailuvirastosta, osastonjohtaja Jarmo Vaittinen, osastonjohtaja Keijo Hyvönen, osastopäällikkö Timo Nyrhinen ja puutarha-asiamies Eija Laitinen Maataloustuottajain Keskusliitosta, puheenjohtaja Ola Rosendahl Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, vara- toimitusjohtaja Matti Hannula Elintarviketeollisuusliitosta, ekonomisti Ismo Luimula Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, asiamies Timo Heikka Metsäteollisuuden Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Vilho Pasanen Maataloustuottajain Pohjois-Karjalan liitosta, toiminnan- johtaja Risto Rusko Maataloustuottajain Pohjois-Pohjanmaan liitosta, suunnittelusihteeri Esa Mäisti Paperiliitosta, II puheenjohtaja Kalevi Väisänen Maaseututyöväen Liitosta, puheenjoh- taja Pentti Näreaho Metsäalan Toimihenkilölii- tosta, toiminnanjohtaja Markku Myllylä Kalatalouden Keskusliitosta, pääsihteeri Leena Si- monen Suomen Kuluttajaliitosta, hallintoneu- voston puheenjohtaja Pekka Rönkkö ja kauppa- tieteiden maisteri Ismo Ojala Kauppapuutarha- liitosta, hallituksen puheenjohtaja Matti Hantula, erikoistutkija Taina Vesanto, toiminnanjoh- taja Hannu Salo ja viljelijä Kari Tahvonon

Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitosta ja erikois- konsulentti Jouko Timonen Taimistoviljelijät ry:stä edustaen myös Puutarhaliittoa, maanvilje- lijä Timo Hietanen Kaalintuottajat ry:stä, maan- viljelijä Kalevi Hyytiäinen Juurestuottajat ry:stä, maanviljelijä Harri Kokkala Sipulintuottajat ry:stä, johtaja Juhani Viitala Metsäkeskus Tapi- osta, johtaja Jan Heino Skogscentralen Skogs- kulturista, johtaja Mikko Lindberg Varsinais- Suomen maatalouskeskuksesta, pääjohtaja Matti Salminen Raisio Yhtymästä, toimitusjohtaja Erkki Isokangas Saarioinen Oy:stä, toimitusjoh- taja Simo Palokangas Lännen Tehtaat Oy:stä, varatoimitusjohtaja Matti Uusitalo Valio Kes- kusosuusliikkeestä, toimitusjohtaja Kyösti Pel- tola Lihakeskusliitosta, toimitusjohtaja Voitto Scharlin LSO Food Oy:stä, toimitusjohtaja Ste- wen Laiho Öljynpuristamo Oy:stä, johtaja Sep- po Netola ja osastopäällikkö Jorma Mattinen Kesko Oy:stä, toimitusjohtaja Jukka Ahonen Munakunnasta, toimitusjohtaja Mauri Salo Mauri Salo Oy:stä, toimitusjohtaja Björn Matts- son Cultor Oy:stä, johtokunnan jäsen Antti Remes EKA-yhtymä Osuuskunnasta, professori Petri Ollila Helsingin yliopistosta ja vuorineuvos Yrjö Pessi. Lisäksi nuorempi hallitussihteeri Ma- ria Teirikko maa- ja metsätalousministeriöstä sekä Kainuun Osuusmeijeri ovat antaneet kirjal- lisen asiantuntijalausannon.

Valiokunta järjesti lisäksi 27. 2. 1992 seminaa- rityyppisen keskustelutilaisuuden, jonka aiheena oli ETA-sopimuksen ja mahdollisen EY-jäse- nyiden vaikutukset maatalouteen.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

EY-jäsenyys ja maatalouspolitiikan yleinen uudistamistarve

Suomalaisen maatalouspolitiikan perusperi- aatteita ovat olleet elintarvikemavaraisuus ja oikeudenmukaisen tulotason turvaaminen vilje-

lijväestölle. Harjoitettuun maatalouspolitiikkaan ovat vaikuttaneet alueelliset, sosiaaliset ja muutkin yhteiskunnalliset tekijät. Suomen maatalouden rakennetta ovat muovanneet 1900-luvun alussa torpparilaki ja asutustoiminnan edistäminen, jotka näkyivät 100 000 uutena pientilana. Sodan seurauksena asutettiin 400 000 ihmistä uudelleen. Näin muodostui yli 94 000 uutta pientilaa. Elintarvikkeiden muuttui 1960-luvulla maatalouden ylituotanto-ongelmaksi. Ylituotantoon synnä ovat sekä kulutustottumusten muutokset että tuotannon tehokkuuden lisääntyminen. Viime vuosikymmeninä ylituotannon rajoittamiseen suunnatut toimenpiteet ovat omalta osaltaan vaikuttaneet rakennekehitykseen. Ylituotannon kasvun leikkaamiseksi säädetyt kotieläintuotannon lupa- ja kiintiöjärjestelmät ovat jäädyttäneet yritysköön kasvun.

Suomen maatilöjen tulonmuodostuksessa metsätalouden tuloilla on ollut keskeinen merkitys. Suomen kokonaismetsäpinta-ala on 20 miljoonaa hehtaaria, mistä maa- ja metsätilat omistivat vuoden 1990 lopussa 12 miljoonaa hehtaaria. Yksityismetsien bruttokantorahatulot olivat vuonna 1989 vajaat 7 miljardia markkaa.

Suomen maatalouspolitiikka vaatii uudistumista mahdollisesta EY-jäsenyydestä riippumatta. Tuotantoon sidottu hinta- ja tulojärjestelmä ei sellaisenaan sovellu enää nykyiseen tilanteeseen. Maamme sisäisten tekijöiden ohella voidaan mainita kaavailtu GATT-ratkaisu, joka alentaisi maataloustuotteiden rajasuojaa ja tukitasoa. Lisäksi ETA-sopimuksen maatalouspolitiikkaa koskevalla kehittämislauskeella on vaikutuksensa elintarvikkeiden kauppaan.

ETA-sopimuksen vaikutukset maatalouteen

Vaikka ETA-sopimuksella ei ole tavoiteltu yhteistä maatalouspolitiikkaa, sillä yhtenäistään kuitenkin eräitä lainsäädännön osa-alueita. Sopimuksen mukaan eläinlääkinnän, rehujen, kotieläinjalostuksen ja kylvösiementen alalla Suomen lainsäädäntö yhdenmukaistetaan EY:n lainsäädännön kanssa, eräitä neuvoteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Kasvinsuojelun alalla yhdenmukaistamisesta ei ole sovittu vielä ETA-sopimuksessa, koska EY on parhaillaan uudistamassa tämän alan lainsäädäntöä.

Kauppan teknisten esteiden sektorilla lannoitteita koskeva lainsäädäntö yhdenmukaistetaan EY-säädösten kanssa kadmiumia koskevaa poikkeusta lukuun ottamatta. Edelleen yhden-

mukaistetaan eläinlääkintää ja koe-eläintoimintaa koskevat säännökset. Torjunta-aineiden alalla yhdenmukaistamisesta ei ole sovittu vielä ETA-sopimuksessa, mutta EY:n antamien uusien säännösten (91/414/ETY) omaksumisesta jatkossa myös EFTA-maissa tullaan neuvottelemaan sopimuksessa määrättyä menettelyä noudattaen.

ETA-sopimuksella ei sitouduta yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Varsinaisia maataloustuotteita koskevan evoluutio- eli kehittämislausekkeen mukaan sopimuspuolet selvittävät kahden vuoden välein, ensimmäisen kerran vuoden 1993 loppuun mennessä, mahdollisuuksia maatalouspolitiikkansa kehyksissä tapahtuvan maatalouskaupan asteittaiseen vapauttamiseen. Lisäksi Suomen ja EY:n välillä on solmittu kahdenväliset maataloussopimukset, jotka koskevat juuston vientiä ja tuontia, sianlihan sekä nautanlihan vientiä ja tuontia sekä väkijuomien vientiä. Edelleen on sovittu koheesiolistasta, joka sisältää yli 50 tuotenimikettä, joiden tulee olla tullivapaita EY:n jäsenmaista Suomeen tuottaessa. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset hedelmät ja vihannekset sekä näistä tehdyt säilykkeet. Luettelon ulkopuolelle on jätetty muun muassa sellaiset tuotteet, joilla on merkitystä maamme puutarhaelinkeinolle, kuten tomaatti, kurkku, mansikka ja leikkokukat.

Kalan ja kalataloustuotteiden osalta sopimuksessa on määräyksiä niiden vapaakaupan laajentamisesta sopimukseen sisältyvään tuoteluetteloon merkittyjen tuotteiden osalta. Lisäksi sopimuksessa on muun ohella evoluutio- eli kehittämislauseke kalastusalan yhteistyön kehittämisestä.

Sopimuksessa on myös määräyksiä maatalouden, maatalouteen liittyvän teollisuuden ja kalatalouden tutkimuksesta sekä eläinlääkärintöimen harjoittamiseen liittyvästä tutkintojen tunnustamisesta.

ETA-sopimukseen ei sisälly metsätaloutta koskevia määräyksiä.

EY-jäsenyyden yleiset vaikutukset Suomen maa- ja metsätalouteen

Hallituksen selonteossa on todettu, että EY:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet ovat maatalouden tuottavuuden nostaminen ja sen myötä kohtuullisen tulo- ja elintason takaaminen maanviljelijöille, maataloustuotteiden markkinöiden vakauttaminen sekä kohtuuhintaisten

elintarvikkeiden saatavuuden varmistaminen kuluttajille. Lähtökohtana EY:n maatalouspolitiikassa on yhteiset markkinat, joihin yhteisön alueella tuotetuilla maataloustuotteilla on etusija.

Noin 80 prosenttia EY:n maataloustuotannosta kuuluu ns. yhteisten markkinaorganisaatioiden piiriin. Näiden tuotteiden tuontisuoja perustuu pääosin joko muuttuviin tuontimaksuihin tai tullien ja tuontimaksujen yhdistelmiin. Tuontimaksujen taso määräytyy maatalouspolitiikan tarpeista. Määrällisten rajoitusten merkitys on EY:ssä, toisin kuin Suomessa, maksujen merkitystä pienempi. Rajasuojalla, joka käsittää tuontimaksujen lisäksi vientitukikorvausjärjestelmän, varmistetaan markkinat EY:n omille tuotteille. Viennin tarpeeseen puolestaan vaikuttavat ylituotannon määrä ja interventio-ostojen kautta syntyneet varastot. Maatalouspolitiikan rahoitus esimerkiksi markkinainterventioiden osalta tapahtuu EY:n budjetin kautta.

EY:n horisontaalisista tukitoimista ns. LFA-tuki luonnonolosuhteiltaan vaikeille alueille (vuoristoalueet ja heikkojen luontaisten tuotanto-olosuhteiden alueet) rahoitetaan vain osittain yhteisistä varoista. Pohjoisissa jäsenmaissa EY:n osuus tästä tuesta kattaa yleisimmin noin neljänneksen. Tuen piiriin kuuluu tällä hetkellä noin puolet EY:n maatalousalueesta. Tämä tuki, joka on aluepoliittinen ja jonka piiriin Suomikin voisi päästä, maksetaan pääasiassa pinta-ala- tai kotieläinkohtaisesti.

Lisäksi ovat muut horisontaaliset tukitoimet, jotka sisältävät tuotannonmuutos- ja tasapainotustoimet sekä tilojen rakennetuen ja tuen ns. nuorille viljelijöille. Tuen kohteena voisivat olla lisäksi muun muassa ne toimenpiteet, joilla pyritään parempaan tasapainoon tuotannon ja kuluksen välillä, esimerkkinä kesannointi ja metsitys.

Kansalliset tuet on EY:n komission hyväksyttävä. Ne eivät saa olla yhteisön sisäistä kauppaa vääristäviä, siten kuin esimerkiksi markkinointi- ja vientituet ovat. Sosiaalisten ja verotuksellisten tukien osalta tällaista hyväksyntää ei ole kuitenkaan edellytetty.

EY-jäsenyys merkitsi sitä, että Suomen nykyinen maatalouslainsäädäntö muuttuisi oleellisilta osin täysin. Maataloustulolaki ja erikoiskasvilait sekä niiden edellyttämät valtiontukijärjestelmät korvattaisiin EY:n yhteisillä tuotekohtaisilla markkinajärjestelyillä. Samoin tulee maaseutuelinkeinolaki sopeuttaa EY:n investointitukijärjestelmään.

EY:n alueella metsäsektorin kokonaismerkitys on pieni. Yhteisö on riippuvainen puu- ja paperiperäisten tuotteiden tuonnista. EY:n metsätalouden toimintaohjelma vuodelta 1981 painottaa erityisesti maatalousmaan metsitystä, metsien kehittämistä ja niiden optimaalista käyttöä syrjäisillä alueilla, metsien suojelua sekä mekaanista puunjalostusprosessia edeltävien tuotantovaiheiden tehostamista. Metsätalous on kytketty alue- ja maatalouspolitiikkaan. Suomen suora EY-jäsenyys antaisi metsätaloudellemme mahdollisuuden yrittää vaikuttaa kierrätyskultuurimääräysten muotoutumiseen, kasvattaisi yhteisön metsäteollisuustuotteiden omavaraisuutta sekä lisäksi metsään perustuvan osaamisen ja metsävarojemme hyödyntämismahdollisuuksia. Vaikka rajasuojat eivät vaikeuta metsäteollisuustuotteidemme vientiä yhteisön alueelle, on suoralla jäsenyydellä merkityksensä metsäteollisuudellemme.

Maatalous

Tavoitteet jäsenyysneuvotteluissa

Maataloutemme oman sisäisen rakenteen parantamisen ohella keskeinen kysymys suomalaisen maatalouden sopeutumisessa EY:n jäsenyyteen on pohjoisesta sijainnista, pitkistä etäisyyksistä sekä ilmastosta aiheutuvat tuotanto-olosuhde-erot ja niistä johtuvat huomattavasti alhaisempi satotaso ja korkeampi kustannustaso.

Kasvukausi Etelä-Suomessa on enintään 170 päivää ja Perä-Pohjolassa 140 päivää, mikä EY:n kasvukauteen 250—365 päivään verrattuna tekee kasvinviljelyn Suomessa ilman kompensatiota kilpailukyvyttömäksi. Ratkaisevassa asemassa EY-sopeutumista arvioitaessa onkin, kykenemmekö säilyttämään suomalaisen kasvinviljelyn kilpailukyvyyn ottaen huomioon suuret tuotanto-olosuhde-erot. Mikäli Suomen kasvinviljelytuotanto voidaan saattaa lähtökohtaisesti tasavertaiseen asemaan EY:n kasvinviljelytuotannon kanssa, tämä edesauttaa alenevien rehukustannusten muodossa myös ratkaisun löytämistä kotieläintuotantomme kilpailukykyongelmiin.

Lähtökohtana kasvinviljelymme kilpailukyvyyn turvaamisessa tulee olla, että tuotanto-olosuhteista johtuvat satotaseroerot korvataan pinta-alaakohtaisena kompensatiiona. Kompensaatiotavoitteen perustaksi tulee pääsääntöisesti aset-

taa kotimaista kulutusta vastaava peltopinta-ala. Kompensoinnissa käytettäisiin kunkin viljelykasvin kohdalla vertailukohteena viimeisten kymmenen vuoden aikana muodostunutta keskimääräistä satotasoa. Kymmenen viimeisen vuoden keskisatotason ja EY:n satotason välinen erotus kompensoitaisiin sen jälkeen kasvijaikohtaisesti suoraan tuottajalle viljelyksessä olevan peltoalan mukaan.

Kasvinviljelyn osalta valiokunta esittää lisäksi, että kaura tulee saattaa EY:n interventiohintatakuujärjestelmän piiriin. Kaura on ainoa viljalaji, jonka tuottamisessa Suomella tulisi olemaan merkittävä asema EY:n viljantuotannossa, eli noin 24 prosenttia koko tuotantovolyymista.

EY:ssä leipäviljan sakoluku- ja muut laatuvaatimukset ovat Suomen vaatimuksia tiukemmat. Valtion viljavarastolle onkin turvattava oikeus leipäviljan ja viljan siemenen varmuusvarastointiin.

Valiokunta painottaa sitä, että kaikkien ns. erikoiskasvien eli sokerijuurikkaan, öljykasvien ja tärkkelysperunan osalta Suomelle tulee voida taata viime vuosien tuotantoa vastaavat tuotantomäärät (sokerijuurikas 1,1 miljoonaa tonnia vastaten 145 miljoonaa kiloa valkosokeria, öljykasvituotanto 115 miljoonaa kiloa sekä peruna-tärkkelystuotanto 24 miljoonaa kiloa tuenalaisiin käyttötarkoituksiin ja 10 miljoonaa kiloa elintarvikekäyttöön). Sokerin tuotanto on jo EY:ssä kiintiöity maakohtaisesti. Kuten kasvinviljelytuotannon osalta yleensäkin on erikoiskasvien osalta pyrittävä tavoitteeseen, jossa ilmasto-olosuhteista johtuvat satotaseroerot kompensoidaan suorana pinta-alatukena tuottajalle.

Suomen nykyinen meijeriin toimitettu vuotuinen maitomäärä on 2,4 miljardia litraa. Voimassa olevat kiintiöt mahdollistavat 3,1 miljardin maitolitrin tuottamisen. Tuolloin huomioon on otettu myös kotikäyttö. Kiintiöjärjestelmän tullessa vuonna 1985 käyttöön oli maitokiintiöiden mahdollistama tuotantomäärä 3,8 miljardia litraa, johon määrään on luettu mukaan 30 000 litran vapaakiintiöt. Maidontuotannon rakennkehityksen ja maaseudun asuttuna pysymisen takaamiseksi on neuvottelutavoitteeksi asetettava 3,1 miljardin litran vuotuinen maidontuotantokiintiö.

Maamme koko kotieläintalouden kilpailukyvyn kannalta rehukustannusten alentamisella on keskeinen merkitys. Kotimaisen rehun kustannuksia alentaisivat edellä mainitut kompensatiot kasvinviljelylle. Siten tuotanto-olosuhteista johtuvat kompensatiot, jotka ovat välttämättö-

miä kasvinviljelylle, muodostavat myös perustan kotieläintalouden kilpailukyvyille.

Kasvitautilien ja kasvintuhoojien kulkeutumisen maahamme on estettävä.

Maataloutemme sopeutuminen EY-jäsenyyteen vaatii riittävän pitkän, kymmenen vuoden siirtymäajan.

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että jäsenyysneuvotteluissa kasvinviljelymme kilpailukyky tulee taata järjestelyllä, jossa tuotanto-olosuhte-erot korvataan täysimääräisesti hehtaariperusteisena tulotukena (interventiohintalisäyksenä) viljelijöille EY:n maatalous- ja ta-kuurahastosta. Kasvinviljelytuotteiden osalta tulee lisäksi vaatia, että kaura saatetaan EY:n interventiohintatakuujärjestelmän piiriin ja että sokerijuurikkaan, öljykasvien ja tärkkelysperunan osalta Suomelle taataan viime vuosien tuotantoa vastaavat tuotantokiintiöt. Valtion viljavarastolle on turvattava oikeus leipäviljan ja viljan siemenen varmuusvarastointiin. Maidontuotannon osalta neuvotteluissa tulee edellä esitetyn mukaisesti olla kiintiötavoitteena 3,1 miljardin litran vuotuinen kiintiö. Edelleen neuvotteluissa tulee sopia kasvitautilien ja kasvintuhoojien kulkeutumista maahamme estävistä järjestelyistä. Neuvotteluissa tulee lisäksi vaatia riittävän pitkä, kymmenen vuoden siirtymäaika.

Kansalliset toimenpiteet

Maatalouden ylituotanto rasittaa koko kansantaloutta. Ylituotannon markkinointiin liittyvät ongelmat on ratkaistava tavalla, joka ei lisää tuotantokustannuksia. Lopullisena tavoitteena tulee olla tuotannon ja kysynnän saaminen tasapainoon.

Suomen kansallisten toimien osalta valiokunta pitää tärkeänä, että maatalouden tuotantokustannuksia alennetaan. Muitakin kuin ylituotannosta suoranaisesti johtuvia julkisia maksurasitteita on kevennettävä.

Maataloudelle ohjattavan maataloustulolain mukaisen valtiontuen perusteita on muutettava siten, että ne vastaavat EY:n käytössä olevia järjestelyjä. Tämä edellyttää siirtymistä pääosin pinta-alaperusteisiin tai kotieläinkohtaisiin tuki-

muotoihin. Tavoitehintatuotteiden, etenkin rehuviljan hintaa on alennettava ja muutoksen toteuttaminen on aloitettava välittömästi.

Maatalouden rakenteen kehittymisen mahdollistamiseksi tulee tuotanto vapauttaa toimintaa rajoittavista säännöksistä kuitenkin niin, että pysytään ylituotannon vähentämistavoitteissa. Tämä mahdollistaa tehokkaiden kilpailukykyisten tuotantoyksiköiden muodostumisen. Toisaalta tuottajilla tulee myös olla mahdollisuus hankkia asumaltaan maatilalta käsin sivutuloloja ilman, että sillä on vaikutuksia heidän harjoittamaansa maataloustuotantoon. Täten voidaan turvata ns. monitoimitilojen muodostuminen ja samalla maaseudun yhdyskuntarakenteen edellyttämä maatalojen ja asutuksen säilyminen. Pienimuotoista jatkojalostusta ja muuta maatilatalouden ohessa harjoitettavaa yrittäjätoimintaa on kannustettava. Tältäkin osin yleisiä toimintaedellytyksiä tulee parantaa vähentämällä eritasoisista määräyksistä johtuvaa sääntelyä.

Valiokunta toteaa, että maatilatalouden kokonaisvelka on 32 miljardia markkaa ja maatalouden kokonaistuotto 26 miljardia markkaa. Velkaantuminen rasittaa erityisesti nuoria, hiltajattain sukupolvenvaihdoksen tehneitä sekä voimakkaasti maataloihinsa investoineita viljelijöitä, joilla olisi mahdollisuuksia jatkaa tuotantoa myös mahdollisen EY-jäsenyyden aikana.

Kotimaista maatalouden tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa on tehostettava ja kehitettävä siten, että tutkimus-, koulutus- ja neuvontatoimintaa järkiperäistetään kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksen ja neuvonnan resurssit tulee myös kohdentaa siten, että ne palvelevat paremmin yrittäjiä. Maatalousyrittäjien koulutuksessa on erityisesti korostettava taloudellista koulutusta ja muun muassa markkinointitaitojen parantamista.

Edellä on todettu, että kasvinviljelyn kilpailukyvyllä on ratkaiseva merkitys koko maatalouden kannalta ja että kilpailukykyyn säilyttäminen EY-jäsenyydessä edellyttää tuotanto-olosuhteista johtuvaa kompensatiota. Tarvittava kasvinviljelyn kilpailukyky edellyttää lisäksi huomattavia kustannussäästöjä elinkeinon sisäisissä kustannustekijöissä. Valiokunta katsookin, että huomattavia säästöjä voidaan saavuttaa tuotannollista toimintaa rajoittavien säädösten poistamisella, välillisten kustannusten alentamisella ja tuotantovälineiden käyttöastetta nostamalla.

Kotieläintaloudessa tuotantoa rajoittavat kiintiöt ja määräykset muodostavat esteen tuotantorakenteen kehittymiselle ja lisäävät siten

kustannuksia. Maidontuotannon kiintiöjärjestelmää tulee muuttaa joustavammaksi ottaen samalla huomioon maidontuotannon aluepoliittinen merkitys. Erityisesti sianlihan- ja kananmunantuotantoon vaikuttavat eräät tuotannonrajoitustoimenpiteet tuotantokustannuksia nostavasti ja kilpailukykyä vähentävästi.

Valiokunta toteaa, että Suomessa on 2,5 miljoonaa hehtaaria peltoa, josta on viljelyksessä 2,2 miljoonaa hehtaaria. Vähimmäishuoltovarmuus vaatii 1,6 miljoonan hehtaarin säilyttämistä viljeltynä. Näin ollen meillä on noin 600 000 hehtaaria peltoa, jolle pitäisi löytää vaihtoehtokäyttöä. Valiokunta katsoo, että rypsin viljely rypsiöljypolttoaineeksi ja voiteluaineeksi sekä ohran viljely etanoliksi ja energiapuun tuottaminen ovat vaihtoehtoja, joiden toteuttamista pitäisi tutkia ja kokeilla. Tutkimus- ja kokeilutoiminnan rahoitus tulee kuitenkin toteuttaa nykyisen maatalousbudjetin puitteissa.

Puutarhatalous

Puutarhataloudella on maassamme huomattava merkitys työllistäjänä ja nimenomaan haja-asutusalueiden elinkeinona. Viljelytuotannon arvo on noin 2,1 miljardia markkaa. Vihertuotanto mukaan lukien puutarhatuotannon arvo on yhteensä noin 5 miljardia markkaa ja sen työllistävä vaikutus noin 40 000 henkilötyövuotta.

Tavoitteet jäsenyydsneuvotteluissa

Puutarhatalouden kannalta ratkaiseva asia-tila Suomen EY-jäsenyydessä on sama kuin kasvinviljelyssä yleensä, eli pohjoisesta sijainnista ja ilmastosta aiheutuvat tuotanto-olosuhteerot, joiden vaikutus vaihtelee puutarhatalouden eri tuotantoaloilla. Valiokunta katsookin, että puutarhataloudelle on turvattava tuotanto-olosuhte-erojen kompensoiminen. Tavoitteena tulee olla, että EY:n maatalouspolitiikkaa muutetaan hinta- ja rakennetukien osalta niin, että se korvaa myös suomalaisen puutarhatuotannon, vihannesviljelyn ja juurestuotannon olosuhteissa olevat suuret erot EY:öön nähden. Puutarhataloudelle tulee myös taata neuvotteluissa riittävän pitkä, kymmenen vuoden siirtymäaika mukautumiseen ja tehtyjen investointien maksamiseen. Lisäksi on estettävä kasvitautilien ja kasvintuhoojien kulkeutuminen maahamme. Samalla este-

tään myös paineet torjunta-aineiden käytön lisäämiseen. Suomalaisen tuotteiden vahvuudet mahdollisessa jäsenyydessä ovatkin tuotteiden puhtaus, aromirikkaus ja tuoreus.

Puutarhaviljelyn osalta valiokunta esittää lisäksi, että mansikka (pakaste) tulee saattaa EY:n interventiohintatakuujärjestelmän piiriin.

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että jäsenyysneuvotteluissa puutarhatalouden kilpailukyky tulee taata järjestelyllä, jossa tuotanto-olosuhde-erot kompensoidaan. Edelleen neuvotteluissa tulee sopia kasvitautien ja kasvintuhoojien kulkeutumista maahamme estävistä järjestelyistä. Mansikka (pakaste) tulee saattaa EY:n interventiohintatakuujärjestelmän piiriin. Puutarhataloudelle tulee neuvotteluissa vaatia riittävän pitkä, kymmenen vuoden siirtymäaika.

Kansalliset toimenpiteet

Valiokunta korostaa puutarhatalouden merkitystä pyrittäessä monipuoliseen maaseudun elinkeinorakenteeseen. Lisäksi puutarhatuotantoon liittyvällä jatkojalostuksella on huomattava työllistävä vaikutus.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kansallisina toimina ryhdytään puutarhaviljelmien pääoma-huollon kehittämiseen ja nykyisen luottokannan vakauttamiseen. Puutarhaviljelyn aseman vahvistamista verotuksellisin toimenpitein, muun muassa muuttamalla poisto-oikeutta ja mahdollistamalla suhdannevaraukset, tulisi myös selvittää. Liikevaihtoverotuksessa tuontituotteet ja kotimaiset tuotteet on saatettava yhdenvertaiseen asemaan mahdollistamalla tuotantopanosten sisältämän liikevaihtoveron palautus.

Kasvitautien ja kasvintuhoojien kulkeutumista maahamme estäviä kansallisia säännöksiä on täydennettävä siten, että kulkeutuminen voidaan estää mahdollisesta jäsenyydestä huolimatta.

Elintarviketeollisuus

Elintarviketeollisuuden toimialat voidaan kotimaisen raaka-aineen käytön perusteella jakaa

periaatteessa kolmeen ryhmään: kotimaisesta raaka-ainetuotannosta riippuviin toimialoihin, kotimarkkinaorientoituneisiin, kotimaista raaka-ainetta suosiviin toimialoihin sekä markkinaorientoituneisiin kansainvälisiin toimialoihin.

Tavoitteet jäsenyysneuvotteluissa

Suomalainen elintarviketeollisuus ja maatalous ovat yhdentymisessä laajalti riippuvaisia toisistaan. Jalostusarvolla mitattuna kotimaisesta raaka-aineesta riippuvaisten toimialojen suhteellinen osuus on noin 60 prosenttia kaikista toimialoista elintarviketeollisuudessa ja liikevaihdolla mitattuna noin puolet. Esimerkiksi teurastamoteollisuus ja meijeriteollisuus pitää kotimaisen raaka-aineen saantia välttämättömyytenä. Samoin alueellista markkinastrategiaa noudattava pienteollisuus voi turvautua ainoastaan kotimaisen raaka-aineen hyödyntämiseen. Valiokunta katsookin, että kotimaisesta raaka-ainetuotannosta riippuvaisen elintarviketeollisuuden raaka-aineen saanti tulee turvatuksi niillä toimenpiteillä, jotka turvaavat myös maatalouden kilpailukyyn. Toimenpiteitä on käsitelty edellä Maatalous-kohdassa.

EY:n tarkkelystukijärjestelmä tuntee toistaiseksi raaka-aineena vain perunan, maissin ja vehnän. Suomessa käytetään perunan ohella tarkkelyksen raaka-aineena ohraa. Valiokunta katsoo, että EY:n tarkkelystukijärjestelmää tulisi muuttaa siten, että ohran käyttö raaka-aineena olisi edelleen mahdollista.

EY:n interventio-ostojen piiriin kuuluvat tällä hetkellä meijerituotteista rasvaton maitojauhe, voi ja kaksi italialaista juustolajia. Maidonjalostuksen osalta tulee myös suomalaiset ns. kovat juustot saattaa EY:n interventio-ostojen piiriin.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että elintarviketeollisuudelle varataan neuvotteluissa riittävän pitkä, kymmenen vuoden siirtymäaika.

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että jäsenyysneuvotteluissa vaaditaan ohran sisällyttämistä EY:n tarkkelystukijärjestelmään. Edelleen tulee maidonjalostuksen osalta suomalaiset ns. kovat juustot saattaa EY:n interventio-ostojen piiriin. Elintarviketeollisuudelle tulee neuvotteluissa saada riittävän pitkä, kymmenen vuoden siirtymäaika.

Kansalliset toimenpiteet

Suomen elintarviketeollisuuden kilpailukykyyn kansainvälisessä kilpailussa vaikuttavat heikentävästi liian suuret kustannukset seuraavilla kustannuslohkoilla: raaka-ainekustannukset, pääomakustannukset (ylikapasiteetti), yleiskustannukset (ylisuuret organisaatiot ja alhainen käyttöaste). Tällä hetkellä elintarviketeollisuutta suojaa lisensointimenettely, joka kattaa noin kaksi kolmasosaa elintarviketeollisuudestamme.

Siirtymäajan merkittävimpiä toimenpiteitä on kilpailutilanteen parantaminen. Parhaiten elintarvikemarkkinoiden kilpailutilannetta voidaan edistää poistamalla julkisesta sääntelystä johtuvia alallepääsyn esteitä. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää tärkeänä, että ryhdytään välittömästi seuraaviin toimenpiteisiin:

— Elintarvikkeiden rajasuojaa kehitetään korvaamalla lisensointi muuttuvilla tuontimaksuilla tai tulleilla.

— Tuontimaksuihin tai tulleihin sisältyvä teollisuussuoja alennetaan asteittain eurooppalaiselle tasolle.

EY-jäsenyydessä elintarviketeollisuudessa tehdyt investoinnit voidaan hyödyntää parhaiten kotimaiseen raaka-aineeseen turvautuen. Tällöin maatalouden on kyettävä tuottamaan EY-markkinoilla hinnaltaan ja laadultaan kilpailukykyisiä tuotteita. Maatalouden siirtymäkauden järjestelyt merkitsevät siirtymäkauden aikana korkeampia raaka-ainehintoja kotimaiselle elintarviketeollisuudelle. Koska raaka-ainekustannukset muodostavat yli puolet teollisuuden kustannusrakenteesta, tarvitaan kotimaisen teollisuuden kilpailukykyyn turvaamiseen teollisuuden kaikki jalosteet kattava maatalousperäisten raaka-aineiden hinnantasaustjärjestelmä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kotimaista elintarviketeollisuutta koskevaa yleistä tutkimustoimintaa ja tuotekehitystä lisätään sekä että tuotteiden markkinointia tehostetaan.

Kauppa on investoinut viime vuosina runsaasti liiketiloihin ja siitä on syntynyt kustannuksia. Suomessa on vähittäiskaupalla liiketilaa puolta enemmän kuin kahdeksan miljoonan asukkaan Ruotsissa. Valiokunta pitää ilmeisenä vaarana, että hintatasoamme kuormittavat näistä investoinneista aiheutuneet kustannukset.

Valiokunta tähdentää valtiovallan tehtävänä olevan hallussaan olevin kilpailupoliittisin ja muin keinoin varmistaa, että EY-jäsenyydestä koituva elintarvikkeiden hintojen alennus kohtaa myös kuluttajaa.

Metsätalous

Metsätalouden osalta voidaan todeta, että Suomen metsävarat käsittävät 10 prosenttia EY:n hyödyntämiskelpoisista metsävaroista. Suomen kokonaismetsäpinta-ala on 20 miljoonaa hehtaaria. Suomen taloudelle ja hyvinvoinnille metsävaroilla ja niiden jalostuksella on suurempi merkitys kuin millekään muulle maalle Euroopassa. EY on metsäteollisuustuotteidemme tärkein markkina-alue. Vuonna 1991 suuntautui 72 prosenttia metsäteollisuutemme viennistä EY:öön. EY:n osuus viennistä on viime vuosina noussut ja tulee edelleen nousemaan. Suomen paperiteollisuus on lähes ainoa maamme teollisuuden aloista, jolla on Euroopan laajuisista painoarvoa. Metsäteollisuus katsoo hyödyntävänsä Suomen EY-jäsenyydestä.

Tavoitteet jäsenyysneuvotteluissa

Kierrätyspaperin lisääntyvä käyttö ja siihen liittyvät lainsäädännölliset hankkeet Euroopassa ovat vaikuttamassa Suomen asemaan ensikuidun tuottajana. Maamme kannalta on tärkeää, että metsävaramme ymmärretään EY:n sisällä kestävällä tavalla hoidetuksi uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Valiokunta pitää keskeisenä tavoitteena, että Suomen asema ensikuidun tuottajana turvataan. Valiokunta painottaa tässä yhteydessä sitä, että Suomen tulee pyrkiä yhdessä Ruotsin, Norjan ja Itävallan kanssa, jotka mahdollisesti myös liittyvät EY:öön, vaikuttamaan EY:n metsäpoliittiseen päätöksentekoon. Mikäli kyseiset maat liittyvät EY:öön, muodostuisi niistä EY:ssä merkittävä metsätaloudellinen intressiryhmä, joka voisi ratkaisevalla tavalla vaikuttaa EY:ssä harjoitettavaan metsäpolitiikkaan. EY:n sisällä mahdollisesti tapahtuvan yhteistyön ohella valiokunta pitää tärkeänä, että maamme voi myös tulevaisuudessa ylläpitää sitä metsätalouden hyödyntämiseen liittyvää yhteistyötä, jota jo harjoitetaan lähialueidemme kanssa. Samalla Suomelle voisi jo saavutetun asiantuntemuksen perusteella muodostua merkittävä sillanpääasema EY:n Itä-Euroopan yhteistyössä.

Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on käynyt ilmi, että jäsenyydestä voisi aiheutua kustannuksia Suomen puuhuollolle kuljetusajoneuvojen painorajoitusten alentumisen vuoksi. Ottaen huomioon Suomessa tehdyt taloudelliset panostukset nykyisten enimmäispainojen saa-

vuttamiseksi, pitkät välimatkat ja luonnonolosuhteet, muun muassa roudan, valiokunta pitää tärkeänä, että painorajoitukset voidaan säilyttää muuttumattomina kansallisella liikennealueella. Samoin tulee ottaa huomioon kuljetustuen merkitys metsäteollisuudelle.

Suomen metsäosaamisella on hyvä kansainvälinen maine. Suomen metsävarojen inventointi ja metsien terveydentilan seuranta on pitkälle kehitetty. Ottaen erityisesti huomioon Suomen luonnonolosuhteet valiokunta pitää tärkeänä, että metsiemme ja metsävarojemme tutkimus jää edelleen Suomen omalle vastuulle.

Metsänuudistuksen osalta metsänviljelymateriaalin hankinnassa tulee vastaisuudessa taata se, että Suomessa käytetään tänne soveltuvia siemeniä ja taimia. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että tuholaiten leviäminen kansainvälisissä raakapuun kuljetuksissa voidaan tulevaisuudessaakin estää.

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että jäsenyysneuvotteluissa Suomen asema ensikuidun tuottajana turvataan ja että Suomelle taataan oikeus säilyttää voimassa olevat kuljetusajoneuvojen painorajat lisäkustannusten välttämiseksi puunkuljetuksissa. Lisäksi neuvotteluissa tulee varmistua siitä, että metsiemme ja metsävarojemme tutkimus jää edelleen Suomen omalle vastuulle, että maamme metsänuudistuksessa käytetään tänne soveltuvia siemeniä ja taimia ja että tuholaiten leviäminen kansainvälisissä raakapuunkuljetuksissa voidaan vastaisuudessaakin estää. Edelleen Suomen tulee myös vastaisuudessa voida ylläpitää jo harjoitettavaa metsätalouden yhteistyötä lähialueidemme kanssa.

Kansalliset toimenpiteet

Metsän hyödyntämisellä on merkittävä tulo- ja aluepoliittinen merkitys. Toisaalta metsän laaja-alainen hyödyntäminen edellyttää myös kattavaa aluepolitiikkaa, joka turvaa monipuolisen elinkeinorakenteen maaseudulla. Metsätalous tarvitsee elävää maaseutua, sen väestöä, tiestöä ja palveluja.

Metsäteollisuuden puuhuollon turvaamisessa maaseudun asuttuna pysymisellä on keskeinen merkitys. Samalla tulee myös kiinnittää

huomiota siihen, että estetään metsälöiden sellainen pirstoutuminen, joka tuottaa haittaa metsätalouden harjoittamiselle.

Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että EY:n maissa yksityismetsätaloutta tuetaan kansallisella tasolla. Suomessa metsänparannukseen osoitetut tukirahat ovat kuitenkin vuosittain laskeneet. Valiokunta pitää tärkeänä, että vastaisuudessa metsätaloudelle taataan riittävä tuki ja että metsänhoidon resurssien käyttöä tehostetaan. Lisäksi valiokunta pitää tarpeellisenä, että selvitetään kokonaisvaltaisesti, voitaisiinko metsäverotusta uudistamalla edistää puun käyttöä energialähteenä ja puun kansainvälistä kilpailukykyä ja entisestään parantaa metsänhoidon yleistä tasoa.

Suomalaisen metsäntutkimuksen kansainvälistä asemaa tulee vahvistaa entisestään. Sen vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että kaavailtu Euroopan metsäinstituutti perustetaan Suomeen.

Edelleen valiokunta korostaa sitä, että jäsenyysneuvotteluihin osallistuvissa Suomen neuvotteluelimissä tulee olla edustettuna metsäalan asiantuntemus. Lisäksi Suomen EY-edustuston henkilöstöä tulee välittömästi täydentää erityisesti metsäalaa tuntevalla asiantuntijalla.

Kalastus

Ammattimaisen kalastuksen saalismäärä on vuosittain noin 75 000 tonnia, josta noin kolmasosa käytetään ihmisravintona. Päätoimisia kalastajia on noin 1 500 ja osa-aikaisia noin 3 500. Ulkomaille viedään pääasiassa kirjolohta.

Tavoitteet jäsenyysneuvotteluissa

Mahdollinen EY-jäsenyys tulee merkitsemään EY:n yhteisen kalastuspolitiikan soveltamista Suomen oloihin. EY:n jäsenmaat kalastavat valtamerillä ja valtamerien rannikkoalueilla, joiden olosuhteet poikkeavat suuresti Itämeren kalastusolosuhteista. EY:llä on kalastajien määrään ja kalastuskapasiteettiin nähden liian vähän omaa kalavettä. Kalastuksen ylikapasiteetti on noin 40 prosenttia. Sen vuoksi on todennäköistä, että EY-maat pyrkivät aktiivisesti saamaan lohien ja turskan kalastusmahdollisuuksia Suomen merialueilta. Itämeren erikoisolosuhteet huomioiden ottaen tulee Itämeren maiden voida itse

päättää kalavarojen hyödyntämisestä ja hoidosta. Valiokunta pitää biologisista ja taloudellisista syistä tärkeänä, että luonnonlohikannat Itämerellä säilyvät elinvoimaisina. Sen vuoksi valiokunta korostaa tässä yhteydessä lisäksi sitä, että Itämeren lohenkalastusta säännellään kiintöillä siten, että luonnonlohikannat voidaan säilyttää.

Edellä on todettu, että kalastusolosuhteet eroavat Suomessa ja EY:ssä. Kuljetusta ja markkinointia ei voida myöskään olosuhteista johtuen hoitaa yhtä keskitetysti Suomessa kuin EY:ssä. Lisäksi EY:n kalakaupassa käytössä oleva vähimmäishintajärjestelmä on vaikea ja kallis toteuttaa, eikä se Suomen osalta soveltuisi muuhun kuin silakan kauppaan. Valiokunta katsoo, että nykyisin käytössä olevaa kalan markkinointikäytäntöä tulisi voida jatkaa sekä että kuljetusta ja keräilyä voitaisiin tukea jäsenyydestä huolimatta. Samalla kalateollisuuden uuden aikaistaminen ja tehostaminen tulee saada EY:n rakennepolitiikan piiriin.

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että jäsenyysneuvotteluissa tulee pyrkiä järjestelyyn, jossa Itämeren maat keskenään päättävät itsenäisesti Itämeren kalavarojen hyödyntämisestä ja hoidosta. Lisäksi Itämeren lohenkalastusta tulee säännellä kiintöillä luonnonlohikantojen säilyttämiseksi. Neuvotteluissa tulee lisäksi pyrkiä nykyisin käytössä olevan kalanmarkkinointikäytännön säilyttämiseen ja kuljetuksen sekä keräilyn tukitoimenpiteiden mahdollistamiseen jäsenyydessäkin. Kalateollisuuden uuden aikaistaminen ja tehostaminen tulee saada EY:n rakennepolitiikan piiriin.

Kansalliset toimenpiteet

Kalatuotteiden kaupan vapautuminen avaa kirjolohen viennille uusia mahdollisuuksia Keski-Euroopan markkinoilla, mikä tulee helpottamaan kalankasvatuksen nykyistä vaikeaa tilannetta. Kaupan vapautuminen edistänee myös makeanveden kalalajien vientimahdollisuuksia.

Sisäisistä toimenpiteistä valiokunta pitää tärkeänä, että ammattikalastusoikeutta Suomen kalastusvyöhykkeellä rajataan siten kuin Kalatalouden Keskusliitto on esittänyt maa- ja metsätalousministeriölle. Edelleen tulee sisävesika-

lastusta ja virkistyskalastusta kehittää monipuolisemmaksi, jolloin se luo uusia mahdollisuuksia maaseudun elinkeinorakenteen laajentamiseen.

Maaseutu

Tavoitteet jäsenyysneuvotteluissa

Valtioneuvoston tiedonannosta eduskunnalle EY-jäsenyydestä ilmenee hallituksen pyrkivän varmistumaan siitä, että aluepolitiikassa Suomen erityisolosuhteet otetaan riittävästi huomioon. Tiedonannossa on mainittu, että tämä koskee erityisesti pohjoisia ilmasto-olosuhteita sekä yksipuolisesta tuotantorakenteesta, pitkistä etäisyyksistä ja harvasta asutuksesta aiheutuvia sosiaalis-taloudellisia ongelmia.

Nyt käsiteltävänä olevasta selonteosta puolestaan ilmenee, että EY:n aluepolitiikan tavoite on yhteisön sisäisten kehityserojen tasaaminen. Siten EY:n rakennerahastojen kautta aluepolitiisiin tukiohjelmiin tarkoitetut varat suuntautuvat nykyisellään yhteisön eteläisille jäsenmaille ja Irlannille. Rakennerahastojen varoja saataisiin Suomeen lähinnä maaseudun kehittämisohjelmien toteuttamiseen. Suomi olisi EY:n yhteisessä aluepolitiikassa nettomaksaja. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvoston tiedonannon mukaisesti pyritään vaikuttamaan EY:n aluepoliittisen tuen myöntämiskriteereihin siten, että ne ottavat rakenteellisesti huomioon Suomen erityisolosuhteet.

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että jäsenyyttä koskevilla neuvotteluissa kiinnitetään aluepolitiikan osalta erityistä huomiota Suomen erityisolosuhteisiin. Lisäksi EY:n aluepoliittisen tuen myöntämiskriteereihin tulee vaikuttaa siten, että ne ottavat rakenteellisesti huomioon Suomen erityisolosuhteet.

Kansalliset toimenpiteet

Selonteon taustaselvityksestä ilmenee, että edellä mainitut maaseudun kehittämisohjelmat olisi koordinoitava kotimaisten ohjelmien kanssa. Yhteensovittamistarve koskisi muun muassa maaseutuelinkeinolain perusteella myönnettävää rahoitusta. Valiokunta pitää tärkeänä, että jo mainitun yhteensovittamisen lisäksi tehoste-

taan omaa kansallista aluepolitiikkaa jäsenyydestä mahdollisesti aiheutuvien alueellisten vaikutusten torjumiseksi.

Aluepolitiikan hostaminen edellyttää elinkeinopolitiikan aktivointia, jossa tulee käyttää hyväksi jo toimivia liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä. Näitä yhteyksiä samoin kuin maaseudun infrastruktuuria yleensä tulee kehittää. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että maaseudulle muodostuu tiedon ja taidon välittämislle tarpeellisia aluekeskuksia.

Edellä kosketellun elinkeinorakenteen kehittämisen ohella valiokunta painottaa sitä, että aluepolitiikassa tulee kiinnittää lisääntyvää huomiota maaseudun maiseman ja ympäristön hoitoon sekä siihen liittyvien kulttuuriarvojen säilyttämiseen.

Eräitä yleisiä huomioita EY-jäsenyyden vaikutuksista

Tavoitteet jäsenyysneuvotteluissa

Suomessa käytettävien elintarvikkeiden laadun valvomiseksi yleensä ja sen varmistamiseksi, että elintarvikkeet valmistetaan puhtaista korkeatasoisista raaka-aineista, valiokunta pitää tärkeänä, että mahdollisessa jäsenyydessäkin voidaan säilyttää tuonnin rajavalvonta kunnes voidaan varmistua siitä, että EY:n sisällä tapahtuva tuotannon valvonta on tarpeeksi tehokasta. Valikoivaa rajavalvontaa puoltavat myös eläin- ja kasvitautien kulkeutumiseen liittyvät syyt. Edelleen valiokunta painottaa tässä yhteydessä sitä, että Suomessa käytettävien lannoitteiden kadmiumpitoisuus tulee vastaisuudessaakin pitää alhaisena. Valiokunta viittaaakin Rooman sopimuksen 36 artiklaan, josta ilmenee, että tuontikiellot ja rajoitukset ovat mahdollisia ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi.

Kotimaisen elintarviketuotannon jatkuvuuden turvaamista voidaan perustella monella syyllä. — Valiokunnalle annetuista asiantuntijalauseunoista on ilmennyt, että elintarvikkeista voi jo kymmenen vuoden sisällä esiintyä niukkuutta niin, että hinnat alkavat kohota. Maapallon peltopinta-ala ja laidunmaa vähenee vuosittain noin 10 miljoonalla hehtaarilla, kun sitä vastoin väkiluku kasvaa 100 miljoonalla henkilöllä. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotimainen huoltovarmuus voidaan vastaisuudessaakin turvata. — Edellä on todettu, että noin puolet koko elintar-

viketeollisuudestamme on riippuvainen suomalaisista raaka-aineista. — Suomalaisen maaseutuelinkeinojen selviytymisellä on ratkaiseva merkitys tasapainoisen alueellisen kehityksen kannalta.

EY-jäsenyyteen kuuluu myös tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa suomalaisten omistus- ja nautintaoikeuksiin. Valiokunta toteaa, että kiinteistöihin kohdistuvan ulkomaisen kysynnän voidaan olettaa suuntautuvan erityisesti saaristo- ja ranta-alueisiimme.

Metsien monikäyttö on meillä voimassa olevien jokamiehen oikeuksien pohjalta lisääntynyt viime vuosina huomattavasti. Tältä osin Keski-Euroopassa vallitseva oikeustilanne poikkeaa oleellisesti Suomesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että metsät ja luonto kokonaisuudessaan voisivat tarjota mahdollisuuksia elinkeinojen monipuolistamiseen. Samalla tulee lähinnä Pohjois- ja Itä-Suomen alueen asukkaille vanhastaan turvatut vapaat metsästysoikeudet samoin kuin Pohjois-Lapissa harjoitettu riekonpyynti säilyttää.

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että jäsenyysneuvotteluissa tulee turvata elintarvikkeiden kotimainen huoltovarmuus. Lisäksi tulee varmistua siitä, että mahdollisessa jäsenyydessäkin voidaan säilyttää tuonnin rajavalvonta, kunnes varmistuu, että EY:n sisällä tapahtuva tuotannon valvonta on riittävän tehokasta. Edelleen tulee lähinnä Pohjois- ja Itä-Suomen alueen asukkaille vanhastaan turvatut vapaat metsästysoikeudet samoin kuin Pohjois-Lapissa harjoitettu riekonpyynti säilyttää. Jäsenyysneuvotteluissa tulee myös varmistua siitä, että ulkomaalaisomistusta voidaan rajoittaa rantojen osalta.

Kansalliset toimenpiteet

Edellä on todettu, että keskeinen kysymys jäsenyysneuvotteluissa on maamme erityisolosuhteiden ja sen boreaalisen ilmaston huomioon ottaminen. Nämä seikat vaikuttavat etenkin kasvinviljelyn kilpailukykyyn. Toisaalta voidaan todeta, että olosuhteemme ja suhteellisen puhtas ympäristömme antavat meille myös eräitä vahvuuksia, joita on hyödynnettävä.

Valiokunta korostaa, että tuotteiden markkinoinnissa tulee painottaa suomalaisten tuotteiden

den tuoreutta, aromirikkautta ja niiden puhtautta etenkin raskasmetalleista. Yrtit, luonnonmarjat ja sienet ovat tässä mielessä tärkeitä, joskin vielä vajaasti hyödynnetty luonnonvara. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että alkutuotannon, jalostuksen, kaupan ja kuluttajien sekä viranomaistahojen yhteistä toimintaa kotimaisten tuotteiden markkinoinnin edistämiseksi ja niitä koskevan tietouden lisäämiseksi tehostetaan. Norjassa vastaavanlainen "puhdas ruoka" -projekti onkin jo käynnistetty laaja-alaisena yhteistyönä.

Valiokunta pitää lisäksi tarpeellisena, että kokonaisvaltaisesti selvitetään verotuksemme vaikutukset elintarviketalouden kilpailukykyyn mahdollisessa EY-jäsenyydessä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järviolahti, Kalli, Kohijoki, Koski, Lahikainen, Ollila, Polvinen,

Valiokunta esittää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä edellytettäväksi,

että alkutuotannon, jalostuksen, kaupan ja kuluttajien sekä viranomaistahojen yhteistä toimintaa kotimaisten tuotteiden markkinoinnin edistämiseksi ja niitä koskevan tietouden lisäämiseksi tehostetaan kansallisena toimenpiteenä.

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta esittää kunnioittavasti,

että ulkoasiainvaliokunta laatiessaan mietintöönsä ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Pullianen, Rajamäki, Riihijärvi, Rinne, Saapunki, Saario ja Westerlund sekä varajäsen Laakkonen.

Eriävä mielipide

Maa- ja metsätalousvaliokunta on hyväksynyt laajan ja yksityiskohtaisen lausunnon eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle. Ne seikat, jotka valiokunta on lausunnossaan maininnut ja joihin se on vaatinut jäsenyysneuvotteluissa puuttuttavan, ovat sinänsä maataloudellemme tärkeitä ja mahdollisesti siirtymäaikoina tai poikkeuksina toteutuessaan helpottaisivat asemaamme.

Suomen EY:ltä maataloudellemme toivoma tuki voisi olla vaikeiden tuotanto-olosuhteiden takia annettavaa LFA-tukea. Siitä päätettäisiin — samoin kuin Suomen itsensä mahdollisesti maksamasta tuesta — EY:ssä. Tämän tuen avulla, josta EY maksaisi lisäksi vain 25 %, ei voitaisi turvata suomalaisen maatalouden kilpailukykyä olosuhteiltaan ratkaisevasti edullisempien, lähes ympärivuotisen viljelykauden alueiden kanssa. Tuki olisi riittämätön ja lisäksi valtaosaltaan meidän itsemme kustannettava.

Valiokunta on lausunnossaan korostanut maataloustuotteillemme saatavien riittävien tuotantokiintiöiden tärkeyttä. Ongelmallisinta ja suomalaisten maatilojen säilymisen kannalta tärkeintä ovat riittävän korkeat maidon tuotantokiintiöt. Valiokunnan esittämä kiintiömäärä ei riitä turvaamaan maidon ja lihan tuotantoon valtaosaltaan tukeutuvien pien- ja perheviljelmämme tulevaisuutta. Kiintiön tulisi maidon osalta olla tasolla, joka oli ennen kotimaisten maitokiintiöiden säätämistä vuonna 1985. Myöskään valiokunnan lausunnossaan edellyttämä 10 vuoden siirtymäkausi ei ole riittävä.

Valiokunta toteaa lausunnossaan Suomessa olevan tällä hetkellä viljeltyä peltoalaa 900 000 hehtaaria liikaa. Tämä arvio on liioiteltu, oikeampi arvio olisi noin 600 000 hehtaaria; vasta 1,9 miljoonan hehtaarin peltoala turvaa vähimmäishuoltovarmuutemme. Valiokunta ei puutu myöskään riittävän ponnekkaasti maatilojemme, erityisesti nuorten viljelijöiden omistamien

maatilojen velkaongelmaan, johon EY-jäsenyyden toisi mukanaan merkittäviä lisäongelmia.

Elintarviketeollisuutemme elää jo nyt hinta- ja kannattavuuskriisissä. EY-jäsenyyden toisi sen keskelle massatuotantoa harjoittavaa ylikansallista eurooppalaista elintarviketeollisuutta ja sen oleellisesti alhaisempia raaka-aine-, pääoma- ja tuotantokustannuksia. On aiheellisesti pelättävissä, että suomalaista elintarviketeollisuutta ei pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta pelasta edes 10 vuoden siirtymäkausi, mikäli EY:n täysjäsenyyden toteutuu.

Valiokunta toteaa lausunnossaan ulkoasiainvaliokunnalle, että aluepolitiikassa Suomi tulisi olemaan nettomaksaja. Tämä on todella häm-

mästyttävää tiedettäessä Suomen syrjäisyys ja harva asutus. Päinvastoin Suomen tulisi vaatia erityistukea vaikeisiin aluepoliittisiin ongelmiimme niin, ettei maaseutumme tyhjene lopullisesti.

Huolimatta lausunnossaan esittämistään lukuisista EY-jäsenyyden kielteisistä vaikutuksista Suomelle ja sen maataloudelle päätyy valiokunta hyväksymään jäsenyyden hakemisen. Katson valiokunnan kannasta poiketen, että sen olisi tullut lausunnossaan ulkoasiainvaliokunnalle ottaa kielteinen kanta Suomen EY-täysjäsenyyteen. Mielestäni jo päätetty ETA-ratkaisu olisi riittänyt tässä vaiheessa turvaamaan maamme kaupalliset edut Euroopassa.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 1992

Heikki Riihijärvi